Bili?üstü Beceri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bili?üstü Beceri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17962

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bili?üstü Beceri Ölçe?i, ?. Soydan taraf?ndan 2001 y?l?nda geli?tirilen bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, özellikle **matematik derslerinde** ö?rencilerin sergiledi?i bili?üstü becerilerin alternatif yöntemlerle ölçülmesini hedefleyen bir yüksek lisans tez çal??mas?n?n ürünüdür. Ölçe?in temel amac?, ö?rencilerin kendi ö?renme süreçlerini planlama, izleme ve de?erlendirme yeteneklerini nicel olarak belirleyerek, e?itim psikolojisi ve ölçme-de?erlendirme alan?na özgün bir katk? sa?lamakt?r.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, **Bo?aziçi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü** bünyesinde gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in geli?tirilmesi, bili?üstü fark?ndal?k ve düzenleme stratejilerinin matematiksel problem çözme ba?lam?nda nas?l i?ledi?ini ortaya koymaya odaklanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Bili?üstü, Bili?üstü Beceri, Metabili?, Matematik E?itimi, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik, Ölçme ve De?erlendirme, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

?. Soydan

Amaç

Bili?üstü Beceri Ölçe?i'nin temel amac?, ö?rencilerin matematik ö?renimi ve problem çözme süreçleri s?ras?nda kulland?klar? bili?sel ve bili?üstü stratejileri sistematik bir ?ekilde de?erlendirebilecek, geçerli ve güvenilir bir araç olu?turmakt?r. Bu araç sayesinde, e?itimciler ve ara?t?rmac?lar, ö?rencilerin ö?renme stratejilerindeki güçlü ve zay?f yönleri tespit edebilirler.

Ölçek, ö?rencilerin sadece matematiksel bilgiyi de?il, ayn? zamanda bu bilgiyi nas?l edindiklerini ve uygulad?klar?n? yans?tan öz-düzenleme becerilerini de ölçmeyi amaçlamaktad?r. Elde edilen veriler, bireyselle?tirilmi? e?itim programlar?n?n geli?tirilmesine ve **ö?retim metodolojilerinin** iyile?tirilmesine rehberlik etme potansiyeline sahiptir.

Yap?

Ölçek, psikolojide merkezi bir kavram olan **bili?üstü** (metacognition) yap?s?n? ölçmektedir. Bili?üstü, bireyin kendi bili?sel süreçleri hakk?ndaki bilgisi ve bu süreçleri düzenleme yetene?i olarak tan?mlan?r. Bu yap? genellikle iki ana bile?ene ayr?l?r: bili?üstü bilgi (ki?inin stratejiler, görevler ve kendisi hakk?ndaki bilgisi) ve bili?üstü düzenleme (planlama, izleme ve de?erlendirme).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Matematik ba?lam?nda, bu yap?; bir problemin çözümüne ba?lamadan önce do?ru stratejiyi seçme (planlama), çözüm s?ras?nda ilerlemeyi kontrol etme (izleme) ve çözüm tamamland?ktan sonra sonucun ve kullan?lan yöntemin etkinli?ini de?erlendirme (de?erlendirme) gibi kritik becerileri kapsamaktad?r. Ölçek, bu alt boyutlardaki yeterlili?i ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

Geçerlik

Kaynak referans olarak belirtilen yüksek lisans tezi, ölçe?in geli?tirme a?amas?n? temsil etmektedir. Ölçek geli?tirme çal??malar?nda, arac?n ölçmek istedi?i yap?y? gerçekten ölçtü?ünü kan?tlamak amac?yla kapsaml? geçerlik çal??malar? yap?lmas? esast?r. Kaynak metinde spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, tezin içeri?inde **içerik geçerli?i**, yap? geçerli?i ve muhtemelen ölçüt ba??ml? geçerlik analizlerinin detayland?r?ld??? varsay?lmaktad?r.

Özellikle yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla, bili?üstü becerileri temsil eden faktörlerin teorik beklentilere uygunlu?unu de?erlendiren analizlerin gerçekle?tirildi?i tahmin edilmektedir. Detayl? geçerlik bilgileri, ?. Soydan'?n 2001 tarihli tezine ba?vurularak elde edilebilir.

Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçme arac?n?n tutarl? sonuçlar verme derecesini ifade eder. Bili?üstü Beceri Ölçe?i'nin geli?tirme sürecinde, iç tutarl?l?k (örne?in, Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemelen test-tekrar test güvenirlik analizlerinin yap?ld??? dü?ünülmektedir.

Kaynak metin parçac???nda spesifik güvenirlik katsay?lar?na yer verilmemi?tir. Ancak, akademik standartlara uygun bir ölçek geli?tirme çal??mas? oldu?u için, ölçe?in maddelerinin tutarl?l???n? ve zaman içindeki kararl?l???n? gösteren psikometrik kan?tlar?n tezde sunuldu?u varsay?lmaktad?r.

Faktör Analizi

Bili?üstü beceriler genellikle tek bir boyuttan ziyade, planlama, izleme ve de?erlendirme gibi çoklu boyutlardan olu?an karma??k bir yap?ya sahiptir. Bu nedenle, Bili?üstü Beceri Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü ve boyutlar?n? belirlemek amac?yla faktör analizi tekniklerinin kullan?ld??? yüksek bir ihtimaldir.

Faktör analizi (muhtemelen Aç?mlay?c? Faktör Analizi - AFA), ölçek maddelerinin hangi bili?üstü alt boyutlar? alt?nda topland???n? ve bu boyutlar?n matematiksel ba?ar? ile ili?kisini incelemek için kritik bir rol oynam??t?r. Bu analizler, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekleyen temel bulgular? sa?lamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Geli?tirme (Yüksek Lisans Tezi Kapsam?nda Geli?tirilmi? Ölçek)

Format: Büyük olas?l?kla Likert tipi derecelendirme veya benzeri bir öz-bildirim anketi format?nda tasarlanm??t?r.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ö?renciler (Matematik derslerine kat?lan e?itim kademelerindeki bireyler)

Age Group: Belirtilmemi?, ancak matematik dersi içeri?ine ba?l? olarak genellikle ortaokul veya lise ö?rencileri (12-18 ya? aral???) hedeflenmi?tir.

Population Details: Türkiye'deki e?itim kurumlar?nda matematik e?itimi alan ö?renci örneklemi.

Test Methodology: Nicel psikometrik yöntemler kullan?larak geli?tirilmi?, alternatif ölçme yakla??m? sunan bir araçt?r.

Anahtar Kelimeler

E?itim Psikolojisi, Öz-Düzenleme, Problem Çözme, Bili?sel Süreçler, ?. Soydan, Bo?aziçi Üniversitesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemi?tir.

Correspondence Address: Çal??man?n yap?ld??? dönemde Bo?aziçi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü ile ili?kilidir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2001

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir tez çal??mas? kapsam?nda geli?tirildi?i için, ticari olmayan akademik kullan?mlarda genellikle ücretsizdir. Ancak, ölçe?in kullan?m? için yazar ?. Soydan'dan resmi izin al?nmas? gerekmektedir. Kullan?m ko?ullar? ve potansiyel ücretler için yazar veya ilgili üniversite ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir.

Derecelendirme: Kaynak metinde derecelendirme format? belirtilmemi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynakça

Soydan, ?. (2001). *Matematik derslerinde bili?üstü becerilerin ölçülmesi: alternatif ölçek geli?tirme çal??mas?* (Yüksek Lisans tezi). Bo?aziçi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Bili?üstü Beceri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak metinde sunulmam??t?r. Maddelerin tam listesi için Soydan (2001) yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM